

องค์ความรู้ด้านการเรียนการสอน : สุนทรียศาสตร์ทางดนตรี

โดย คณะกรรมการจัดการความรู้ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

มหาวิทยาลัยพายัพ

27 มิถุนายน 2559

สารบัญ

บทนำ.....	3
แรงบันดาลใจ/สถานการณ์ปัญหา	4
แผนการจัดการความรู้ (ตามหัวเรื่อง)	5
คณะผู้ร่วมดำเนินการ.....	8
การถอดบทเรียนและสังเคราะห์ความรู้.....	9
☐ ประเด็น ความหมายและคำจำกัดความของคำว่า “สุนทรียศาสตร์”	9
สรุปความรู้ที่ได้	11
ภาคผนวก	
☐ รูปภาพประกอบ	17

บทนำ

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพ นับเป็น 1 ใน 8 สาขาวิชาแรกที่เปิดดำเนินการพร้อมกับการก่อตั้งวิทยาลัยพายัพเมื่อปี พ.ศ.2517 โดยมีอาจารย์แคโรลีน คิงสฮิลล์ เป็นหัวหน้าสาขาวิชาดุริยางคศิลป์คนแรก การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรู้ทางวิชาการดนตรีสากลแบบรอบด้าน เพื่อให้สามารถทำงานด้านดนตรีได้อย่างหลากหลาย วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ได้เปิดหลักสูตรจำนวน 2 หลักสูตรได้แก่ หลักสูตรดุริยางคศาสตร์บัณฑิต และหลักสูตรดุริยางคศาสตร์มหาบัณฑิต โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความรู้ทางวิชาการดนตรีสากลแบบรอบด้าน เพื่อให้สามารถทำงานด้านดนตรีได้อย่างหลากหลาย และดำเนินการสอนโดยคณาจารย์ประจำวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ที่มีความรู้ความสามารถทางดนตรีหลากหลายด้านจำนวน 27 ท่าน และอาจารย์พิเศษจำนวน 4 ท่าน

เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยตามยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาขีดความสามารถและเติบโตอย่างยั่งยืน เป้าประสงค์ที่ 2.1 ระบบบริหารจัดการมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานสากลโดยยึดหลักธรรมาภิบาล กลยุทธ์ที่ 2.1.3 พัฒนาระบบและกลไกบริหารงานบุคคลเพื่อบริหารอัตรากำลังคน การจัดการ และพัฒนาขีดความสามารถเชิงสมรรถนะของบุคลากรและผู้นำทุกระดับ ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการความรู้เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการจัดระบบองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่เกิดจากประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญเฉพาะบุคคล และความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานมาบันทึกในรูปแบบของเอกสาร เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ และพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะในปีการศึกษา 2558 นี้ วิทยาลัยได้รับการสนับสนุนจากสำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา ฝ่ายงานจัดการความรู้ ได้ในความรู้ด้านวิธีการดำเนินงานการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ถูกต้อง สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ตามหัวข้อความรู้ที่ระบุไว้ตั้งแต่ต้น

แรงบันดาลใจ/สถานการณ์ปัญหา

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ได้ระบุหัวข้อองค์ความรู้ด้านการเรียนการสอน : สุนทรียศาสตร์ทางดนตรี มาจาก คณะกรรมการบริหารวิทยาลัยได้ร่วมกันประชุมกับคณาจารย์วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ทั้งหมด เพื่อร่วมกันเลือกองค์ความรู้จากอาจารย์ที่มีความสามารถเฉพาะด้านการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์และอาจารย์ที่ใกล้ชิดเกษียณอายุการทำงาน เนื่องจากวิทยาลัยฯมีความเห็นว่าองค์ความรู้ที่มีความสำคัญมากต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต และเป็นหนึ่งในวิชาเฉพาะที่นักศึกษาดนตรีจะต้องเรียนทุกคน ซึ่งในรายวิชา สุนทรียศาสตร์นี้ ผู้ที่สอนได้ดีนั้นต้องมีความรู้อื่นๆที่นอกเหนือจากความรู้ด้านดนตรี เช่น ปรัชญา ศิลปะ และ ศาสนา เป็นต้น เพื่อที่จะสามารถเชื่อมโยงถ่ายทอดความรู้จากดนตรีให้ผสมผสานกับความงามด้านอื่นๆได้อย่างลงตัว คณะกรรมการบริหารจึงได้ขอเชิญอาจารย์ภรดา โรจนสุพจน์ ผู้มีความรู้ด้านดนตรีศาสนา ปรัชญา สุนทรียศาสตร์และมีความรู้ด้านการปฏิบัติดนตรีมาเป็นประธานกลุ่มเพื่อให้ความช่วยเหลือ และแบ่งปันความรู้ให้กับอาจารย์ท่านอื่นๆที่มีความสนใจด้านสุนทรียศาสตร์ทางดนตรีได้เข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่ม ซึ่งอาจารย์บางท่านมีความรู้พื้นฐานด้านศิลปะ และด้านสุนทรียศาสตร์ มาบ้าง บางท่านได้มาจากการเรียนในระดับปริญญาตรี บางท่านศึกษามาบ้างด้วยตัวเอง แต่คณาจารย์ส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้ด้านนี้ลึกซึ้งมากนัก จึงทำให้การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อนี้นั้นมีความต่อเนื่องได้ทั้ง 4 ครั้ง แต่ในส่วนของความคิดเห็นของแต่ละท่านนั้นอาจจะน้อยไปบ้าง ส่วนใหญ่สมาชิกกลุ่มจะเน้นการได้แนวคิดและความรู้ใหม่ๆจากประธานกลุ่มมากกว่า และทุกท่านสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการสอนในวิชาดนตรีอื่นๆได้

แผนการจัดการความรู้

แบบฟอร์ม 3 – แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) : กระบวนการจัดการความรู้ (KM Process)							
<p>ชื่อหน่วยงาน : วิทยาลัยดุริยางคศิลป์</p> <p>ขอบเขต KM : สุนทรียศาสตร์ทางดนตรี</p> <p>เป้าหมาย KM (Desired State) : คณะวิชาสามารถจัดการความรู้ด้านการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ทางดนตรีได้</p> <p>หน่วยที่วัดผลได้เป็นรูปธรรม : อาจารย์สามารถนำความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ด้านสุนทรียศาสตร์ดนตรีมาปรับใช้ในรายวิชาอื่นๆและ/หรือสามารถสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ในปีการศึกษา 2561 ได้</p>							
ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ
1	การประชุมคณะกรรมการบริหารเพื่อระดมความคิดในการคัดเลือกหัวข้อที่สำคัญในการจัดทำแผนการจัดการความรู้ซึ่งได้แก่ “สุนทรียศาสตร์ทางดนตรี”	4 มีนาคม 2559	คณะกรรมการบริหารมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นความรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด	อย่างน้อย ร้อยละ 80 ของคณะกรรมการบริหารทั้งหมด	2,058	คณะกรรมการบริหารวิทยาลัยฯ	
2	ค้นหาผู้มีความรู้ในแนวทางการวิชาสุนทรียศาสตร์ทางดนตรี ซึ่งคณะกรรมการบริหารได้เสนออาจารย์ภรดา ไรจนสุพจน์ ที่มีประสบการณ์ในการสอนรายวิชาสุนทรียศาสตร์ทางดนตรีมาเป็นผู้ให้ความรู้	11, 18, 25 มีนาคม และ 1 เมษายน 2559	จัดกิจกรรมการจัดการความรู้จำนวน 4 ครั้ง โดยให้อาจารย์ภรดา ไรจนสุพจน์เป็นประธานกลุ่ม และให้คณาจารย์ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้ได้องค์ความรู้ทางสุนทรียศาสตร์	อย่างน้อย 5 คน ขึ้นไปและทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้เสนอความรู้และได้แสดงความความคิดเห็นทุกกิจกรรมที่จัด		คณะกรรมการจัดการความรู้กลุ่มสุนทรียศาสตร์	คณะกรรมการจัดการความรู้กลุ่มสุนทรียศาสตร์

แบบฟอร์ม 3 – แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) : กระบวนการจัดการความรู้ (KM Process)							
ชื่อหน่วยงาน : วิทยาลัยดุริยางคศิลป์							
ขอบเขต KM : สุนทรียศาสตร์ทางดนตรี							
เป้าหมาย KM (Desired State) : : คณะวิชาสามารถจัดการความรู้ด้านการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ทางดนตรีได้							
หน่วยที่วัดผลได้เป็นรูปธรรม : อาจารย์สามารถนำความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ด้านสุนทรียศาสตร์ดนตรีมาปรับใช้ในรายวิชาอื่นๆและ/หรือสามารถสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ในปีการศึกษา 2561 ได้							
ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ
3	เลขานุการของกลุ่มสรุปความรู้ตามประเด็นและจัดหมวดหมู่ความรู้จากกิจกรรม CoP	8-22 เมษายน 2559	เอกสารสรุปความรู้ตามประเด็นความรู้	ได้เอกสารความรู้ครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนด		อาจารย์ นรเศรษฐ์ อุ ดาการ	เลขานุการ กลุ่ม
4	การประมวลและกลั่นกรองความรู้พิจารณาเนื้อหาความถูกต้องขององค์ความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำเป็นเล่มความรู้	25-29 เมษายน 2559	เล่มความรู้	1 เล่ม		อาจารย์ ภราดา โรจนสุ พจน์และ อาจารย์ธัญ ลักษณ์ ภูริยะ พันธ์	ประธานกลุ่ม และ คณะกรรมการ การจัดการ ความรู้ มหาวิทยาลัย พายัพ
5	การเข้าถึงความรู้น้องค้ความรู้ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรภายในคณะรับทราบ	2-6 พฤษภาคม 2559	มีการเผยแพร่องค์ความรู้บนฐานความรู้ของมหาวิทยาลัยแจ้งในที่ประชุมคณะเพื่อให้บุคลากรรับทราบ	ภายใน 1 สัปดาห์หลังจากได้เล่มความรู้ฉบับสมบูรณ์มีวาระแจ้งให้บุคลากรได้รับทราบถึงช่องทางในการเข้าถึงความรู้		คณะกรรมการ บริหาร วิทยาลัยฯ	คณะกรรมการ บริหาร วิทยาลัยฯ

แบบฟอร์ม 3 – แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) : กระบวนการจัดการความรู้ (KM Process)							
ชื่อหน่วยงาน : วิทยาลัยดุริยางคศิลป์							
ขอบเขต KM : สุนทรียศาสตร์ทางดนตรี							
เป้าหมาย KM (Desired State) : คณะวิชาสามารถจัดการความรู้ด้านการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ทางดนตรีได้							
หน่วยที่วัดผลได้เป็นรูปธรรม : อาจารย์สามารถนำความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ด้านสุนทรียศาสตร์ดนตรีมาปรับใช้ในรายวิชาอื่นๆและ/หรือสามารถสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ในปีการศึกษา 2561 ได้							
ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ
6	การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในคณะวิชา	13 พฤษภาคม 2559	มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับบุคลากรภายในคณะ โดยเป็นวาระหนึ่งในการประชุม คณะจารย์ โดยให้เลขานุการที่ประชุมร่วมกับประธานของแต่ละกลุ่มร่วมการบรรยายความรู้ที่ได้รับให้คณะจารย์ทุกท่านฟัง	คณาจารย์ได้รับความรู้จากการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างน้อย 1 ครั้ง		คณะกรรมการบริหารวิทยาลัยฯ	คณะกรรมการบริหารวิทยาลัยฯ
7	การนำองค์ความรู้ด้านการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์มาปรับใช้ในรายวิชาอื่นๆและ/หรือสามารถสอนรายวิชาสุนทรียศาสตร์ในปีการศึกษา 2561	1 ภาคการศึกษา	จำนวนอาจารย์ที่ได้นำความรู้มาใช้ในการสอนรายวิชาอื่นๆและ/หรือสามารถสอนรายวิชาสุนทรียศาสตร์ในปี	อย่างน้อย 1 คน		คณะกรรมการจัดการความรู้กลุ่มสุนทรียศาสตร์	

แบบฟอร์ม 3 – แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) : กระบวนการจัดการความรู้ (KM Process)							
ชื่อหน่วยงาน : วิทยาลัยดุริยางคศิลป์							
ขอบเขต KM : สุนทรียศาสตร์ทางดนตรี							
เป้าหมาย KM (Desired State) : คณะวิชาสามารถจัดการความรู้ด้านการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ทางดนตรีได้							
หน่วยที่วัดผลได้เป็นรูปธรรม : อาจารย์สามารถนำความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ด้านสุนทรียศาสตร์ดนตรีมาปรับใช้ในรายวิชาอื่นๆและ/หรือสามารถสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ในปีการศึกษา 2561 ได้							
ลำดับ	กิจกรรม	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ
			การศึกษา 2561				

คณะผู้ร่วมดำเนินการ

1. อาจารย์ภราดา	โรจนสุพจน์	ประธาน
2. อาจารย์ธวัช	อัสวเดชาฤทธิ์	กรรมการ
3. อาจารย์โอม	จันเตยूर	กรรมการ
4. อาจารย์คณูชา	สมใจดี	กรรมการ
5. อาจารย์อภิรัตน์	ประพันธ์วงศ์	กรรมการ
6. อาจารย์อัจฉรา	อุ๋นใจ	กรรมการ
7. อาจารย์ธเนศ	วงศ์สิงห์	กรรมการ
8. อาจารย์โสฬส	คุปรัตน์	กรรมการ
9. ผศ. ดร. ชัยพฤกษ์	เมฆรา	กรรมการ
10. อาจารย์พันธวัฒน์	นาวิก	กรรมการ
11. อาจารย์ธัญลักษณ์	ภูริยะพันธ์	กรรมการ
12. ผศ. นรเศรษฐ์ อุตาการ		กรรมการและเลขานุการ

การถอดบทเรียนและสังเคราะห์ความรู้

- ประเด็น ความหมายและคำจำกัดความของคำว่า “สุนทรียศาสตร์”

เล่าเรื่อง อาจารย์โสฬส คุปตรัตน์

สรุปประเด็น สุนทรียศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับวิชาคุณวิทยาและมีความสำคัญอย่างมากต่อนักดนตรีซึ่งส่งผลต่อวิถีและการสร้างสรรค์ผลงานของนักดนตรีได้

เล่าเรื่อง อาจารย์ธวัช อัครเดชาฤทธิ์

สรุปประเด็น สุนทรียศาสตร์เกี่ยวข้องกับความซาบซึ้งในดนตรีและความอึดเอิบที่ได้รับจากการฟังดนตรี

เล่าเรื่อง อาจารย์พันธวัจน์ นาวิก

สรุปประเด็น สุนทรียศาสตร์สามารถเรียนรู้ได้จากการฟังเพลงและชิมชั้บเพลง ประกอบความเข้าใจในปรัชญาของดนตรี

เล่าเรื่อง อาจารย์อภิรัตน์ ประพันธ์

สรุปประเด็น ดนตรีมีความหลากหลาย เช่นเดียวกับรสนิยม แต่จะมีจุดหนึ่งที่ทุกคนเห็นพ้องกันว่าดนตรีนั้นๆ มีคุณค่าและความงดงามอย่างไร

เล่าเรื่อง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดอกเตอร์ชัยพฤกษ์ เมฆรา

สรุปประเด็น สุนทรียศาสตร์คือแนวทางที่ให้คนสามารถศึกษาและรู้จักความงดงามของดนตรีได้จากการเชื่อมโยงกับศิลปะแขนงอื่นๆ

เล่าเรื่อง อาจารย์โอม จันเตยूर

สรุปประเด็น ผู้ประพันธ์ นักดนตรี ผู้ฟัง ล้วนแล้วแต่จะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและเกี่ยวพันกัน ซึ่งสามารถที่จะมีปัจจัยอื่นๆที่เข้ามาทำให้ตัวแปรทั้งสามสามารถมีอิทธิพลต่อกันได้

เล่าเรื่อง อาจารย์อัฉรา อุ่นใจ

สรุปประเด็น มีความเห็นว่า รู้เข้าใจ – ซาบซึ้ง – ชอบ – ค้นหาคุณค่า ประกอบกับความสัมพันธ์กับศาสตร์ในแขนงอื่นๆ

เล่าเรื่อง อาจารย์ธัญลักษณ์ ภูริยะพันธ์

สรุปประเด็น วิชา Fine art เป็นรายวิชาที่มีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างมาก สอนให้เข้าใจลักษณะของศิลปะที่สำคัญ ซึ่งสามารถปรับใช้ได้กับดนตรีได้

เล่าเรื่อง อาจารย์จันทร์ โพธิ์

สรุปประเด็น สุนทรียศาสตร์ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการต่อยอด เพื่อเป็นนักดนตรีที่เข้าใจบริบทได้

เล่าเรื่อง อาจารย์ดรุณา สมใจดี

สรุปประเด็น ความเป็นจริงของดนตรีทุกแนว ถ้ามีความรู้และความเข้าใจก็จะสามารถค้นหาคุณค่าของแนวดนตรีเหล่านั้นได้

ความหมายและขอบเขตของวิชาสุนทรียศาสตร์

สุนทรียศาสตร์ไม่มีถูก ไม่มีผิดเนื่องจากทุกสิ่งล้วนมีความงามและมีคุณค่าที่แตกต่างกัน แต่ต้องใช้ปรัชญาเข้ามาช่วยเพื่อทำให้สามารถทำความเข้าใจ ในความงามตรงและสามารถประเมินคุณค่าของดนตรีได้ โดยเชื่อมโยงกับศิลปะแขนงอื่นๆได้อย่างเข้าใจ

สรุปความรู้ที่ได้

สุนทรียศาสตร์ทางดนตรี

ความเข้าใจเรื่อง “ปรัชญาและสุนทรียศาสตร์”

ปรัชญามาจากคำว่า ปร-ชญา ปร หมายถึง ประเสริฐ ส่วน ชญา หมายถึง ความรู้

ปรัชญามาจากคำว่า Philosophy Philo หมายถึง Love ส่วน Sophia หมายถึง Wisdom

ปรัชญาประกอบด้วย 3 สาขา คืออภิปรัชญา ญาณวิทยา และคุณวิทยา สุนทรียศาสตร์เป็นหนึ่งในสาขาของคุณวิทยา (ตรรกวิทยา จริยศาสตร์ และสุนทรียศาสตร์)

สุนทรียศาสตร์แยกตามงานศิลปะออกเป็น 3 สาขาย่อยได้แก่ ทัศนศิลป์ โสตศิลป์ และศิลปะผสม ดนตรีขึ้นตรงต่อโสตศิลป์

ความเข้าใจเรื่อง “ดนตรี” ในบริบททางปรัชญา (Philosophy and Music)

ดนตรีคือ Magic Power ที่สามารถ Healing Sickness และ Purify the body and mind

Anicius Manlius Severinus Boetius (480-529) ได้จำแนกดนตรีออกเป็น 4 ประเด็น คือ

1. Musica Mundana
2. Musica Divina
3. Musica Humana
4. Musica Instrumentalis

Musica Mundana หรือ Cosmos Music หมายถึง ดนตรีแห่งจักรวาล เมื่อจักรวาลร้องเพลงด้วยเสียงประสานและมีโครงสร้างที่กลมกลืน ดาวเคราะห์ทั้ง 7 โคจรรอบอย่างมีจังหวะและให้เสียงเป็นทำนองเพลง

Musica Divina หมายถึง Music of God และ Music of gods

Music of God หมายถึง ดนตรีของพระเจ้าของอิสราเอลและมนุษยชาติ ดนตรีของทูตสวรรค์ (เซราบิมและเซราฟิม) และดนตรีที่ปรากฏในพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่ เช่น ดนตรีของคนเลวี เพลงสดุดีของกษัตริย์ดาวิด และเพลงของมารีย์ เป็นต้น

Music of gods หมายถึง ดนตรีของเหล่าเทพเจ้าตามตำนานของกรีกโบราณ เช่น เทพธิดา Muses ทั้งเก้าองค์ เทพเจ้าอพอลโล (Apollo) และเทพออร์ฟิวส (Orpheus) เป็นต้น

Musica Humana หมายถึง ดนตรีแห่งร่างกายและจิตวิญญาณของมนุษย์ เป็นดนตรีที่ควบคุมความรู้สึกนึกคิดและบุคลิกภาพของมนุษย์ มีความสัมพันธ์กับคลื่นสมองและระดับคลื่นเสียงต่างๆที่มีผลต่อจิตใจของมนุษย์

Beta Wave 12-25 รอบต่อวินาที เป็นอัตราจังหวะที่เร็วไม่สม่ำเสมอ แสดงถึงภาวะกระสับกระส่ายวุ่นวาย

Alpha Wave 8-12 รอบต่อวินาที อยู่ในภาวะตื่นตัวแต่ผ่อนคลายเหมาะต่อการเรียนรู้คือจิตใจสงบพร้อมที่จะรับข้อมูลต่างๆ เกิดความจำระยะยาวได้ดี

Theta Wave 4-7 รอบต่อวินาที มีความถี่ช้าลงและแน่นขึ้น มีพลังงานทางจิตอย่างมหาศาล สามารถก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ขั้นสูง เกิดการหยั่งรู้เอง มีความสงบทางจิตใจสูงมาก

Delta Wave 1-4 รอบต่อวินาที มีระดับพลังงานเพิ่มขึ้น มีความสงบสุขในจิตใจมากขึ้น คลื่นสมองดูเหมือนจะหยุดนิ่งเป็นเส้นตรง พร้อมที่จะเข้าสู่จิตสำนึกอันสูงสุดที่อยู่เหนือขอบเขตของกาลเวลา แต่มีพลังงานเพิ่มขึ้นจนสามารถรวมเข้ากับคลื่นของจักรวาล (Cosmic Wave)

Musica Instrumentalis หมายถึง ดนตรีจากเครื่องดนตรี ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยมากมาย เช่น Harmonics Rhythmic และ Metrics เป็นต้น

สรุปแนวคิดของโบอียีส นักดนตรีไม่ใช่เพียงนักร้องหรือผู้แต่งเพลง แต่คือนักปราชญ์ที่สามารถวินิจฉัยด้วยเหตุผล

สุนทรียศาสตร์ Aesthetics / Aisthetikos

สุนทรียศาสตร์คือ วิชาว่าด้วยความสวยงามหรือความไพเราะ / รู้ได้ด้วยผัสสะ

เป้าหมายในการเรียนสุนทรียศาสตร์ (Objective of Aesthetics Study) คือ การประจักษ์ในคุณค่าของความงาม (Value of Beauty)

แนวคิด หลักการและทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์

Plato 427-347 BC จิตเป็นตัวกำหนด / ความงามที่แท้จริงอยู่ในโลกแห่งจินตนาการ / จิตสร้างต้นแบบ สิ่งที่มีลักษณะใกล้เคียงกับจินตนาการในต้นแบบมากเพียงใด ถือว่าเป็นความงามเพียงนั้น / ความงามคือความรู้สึกเพิลิตเพลิน / ความงามเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับผู้รับรู้ (Subjective)

Aristotle 384-322 BC ความงามมีอยู่ในตัวของวัตถุของตนเอง / ความงามของวัตถุเป็นความสมบูรณ์อันเกิดจากรูปร่าง (รูปทรง สี สัน สัตส่วนต่างๆที่ประกอบเข้าด้วยกัน) ไม่ขึ้นกับความคิดของมนุษย์ / สุนทรียธาตุหรือวัตถุวิสัยเป็นความงามที่สมบูรณ์แบบ / ความงามเป็นคุณสมบัติของวัตถุ / ความงามมีค่าเที่ยงแท้ (Objective or Absolute)

George Santayana 1863-1952 Spanish นักปรัชญา นักประพันธ์ และ **Samuel Alexander** 1859-1938 Australian นักปรัชญา อภิปรัชญา สรุปว่า ความงามไม่ใช่จิตวิสัยอย่างสิ้นเชิง / ความงามไม่ใช่วัตถุวิสัยอย่างสิ้นเชิง / ความงามคือสภาวะสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับวัตถุ

Robert Schumann 1810-1856 ความงามโดยธรรมชาติและความงามที่มนุษย์สร้างขึ้น / ความงามโดยธรรมชาติคือสุนทรียะทางอารมณ์ / ความงามที่มนุษย์สร้างขึ้นคือความเข้าใจในศิลปะนั้นๆ

Johann Joachim Winckelmann 1717-1768 German Art History สัดส่วนของการแสดงออกด้านอุดมคติและความสมดุล เกินกว่าจะเป็นเรื่องของปัจเจกชน / ผลงานศิลปะที่ยอดเยี่ยมที่สุดจะไม่เกี่ยวกับตัวศิลปินเอง ไม่ใช่เรื่องบุคคล ไม่ใช่เรื่องส่วนตัว แต่เป็นเรื่องของสังคม

Johann Gottlieb Fichte 1762-1814 German Philosopher / Moral Philosophy ศิลปะเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล ไม่ใช่เรื่องของสังคม / ความงามมีคุณค่าเท่ากับความจริง / ความงามเป็นคุณความดีทางศีลธรรม ทำให้จุดประสงค์บรรลุผลอย่างสมบูรณ์

Georg Wilhelm Friedrich Hegel 1770-1831 / German Philosopher ศิลปะ ศาสนาและปรัชญา คือรากฐานของพัฒนาการด้านจิตวิญญาณอันสูงสุด / ความงามในธรรมชาติคือทุกสิ่งทุกอย่างที่จิตวิญญาณค้นพบ ความพึงพอใจ เป็นที่ถูกต้องต่อการฝึกฝนของจิตวิญญาณและอิสรภาพของสติปัญญา

Alexander Gottlieb Baumgarte 1714-1762 สุนทรียศาสตร์เป็นความรู้จากประสบการณ์ เป็นการนำเอาเหตุผลมาตัดสินความงาม (Conceptual Knowledge) / เป็นความรู้โดยตรง (การหยั่งรู้) ไม่จำเป็นต้องอาศัยเหตุผลอื่นมาเกี่ยวข้อง (Intuitive Knowledge)

Immanuel Kant 1724-1804 German / Modern Philosophy / สายโรแมนติก จิตนิยม สุนทรียภาพ เป็นความรู้สึกจากการรับรู้ที่บริสุทธิ์ / มนุษย์มีความรู้สึกมีความสุข เพื่อความสุขเท่านั้น คือความรู้สึกพอใจในอารมณ์ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ

John Hospers 1918-2011 American Philosopher / Politician สุนทรียภาพเป็นลักษณะของประสบการณ์ที่ไม่มีผลในทางปฏิบัติ / การมองเห็นค่าในตัวของวัตถุ นั้นคือสุนทรียภาพ / การมองเห็นค่านอกตัวของวัตถุมากกว่าค่าในตัว ไม่ใช่สุนทรียภาพ

St. Augustine 354-431 เอกภาพ (Unity) พื้นฐานสำคัญสำหรับการหยั่งรู้ การดำรงอยู่ของเอกภาพในความ เป็นปัจเจกของสรรพสิ่ง ก่อให้เกิดการเปรียบเทียบระหว่างเอกภาพกับความเสมอภาค

ความเสมอภาค (Equality) มีความสัมพันธ์กับปัญหาเรื่องจำนวนและสัดส่วน

จำนวน (Number) สัดส่วน (Proportion) รากฐานของความงาม ก่อให้เกิดความเป็นระเบียบแบบแผน

(Order) การจัดประกอบปัจจัยที่เสมอภาคและไม่เสมอภาค อันนำไปสู่ความซับซ้อนในการบูรณาการ เพื่อ ยังผลไปสู่ความผสมกลมกลืนกันในปัจจัยเหล่านั้น ดุลยภาพ (Symmetrical)

เอกภาพของสภาพส่วนรวมที่แตกต่างกัน (Unity of Heterogeneous Wholes)

St.Thomas Aquinas 1225-1274 Italian / Dominican บารุณภาพ หรือ ความสมบูรณ์ (Integrity or Perfection) / สัดส่วน หรือ ความกลมกลืน (Proportion or Harmony) / ความกระจ่างชัด หรือ ความชัดเจน (Brightness or Clarity) / ความดีและความงามคือความปิติที่มีต่อการเป็นอยู่ของสิ่งที่มองเห็นได้ / การเห็นมีผลต่อการรู้จัก การสัมผัสสกลินและรส ถือเป็นสัมผัสระดับต่ำ

Leo Tolstoy 1828-1910 นักเขียนชาวรัสเซีย สงครามและสันติภาพ โนเบลสาขาวรรณกรรม ผลงานศิลปะจะต้องได้รับการวินิจฉัยในผลของมัน โดยมีเกณฑ์ในเชิงศาสนาสูงสุด และการเสียสละไปสู่ความรู้สึกอันที่พี่น้องหรือภราดรภาพของมนุษย์

พระเจนดุริยางค์ ศิลปะเกี่ยวกับเสียง เสียงร้อง เสียงเครื่องดนตรี สื่อทำให้เกิดความสะเทือนใจ เป็นยอดแห่งศิลปะ เป็นสาขาหนึ่งของวิทยาศาสตร์ เป็นไปตามกฎเกณฑ์ธรรมชาติ อาศัยกฎเกณฑ์วิทยาศาสตร์ช่วยประดิษฐ์

กำธร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ดนตรีคือเครื่องมือสื่อความคิด ความนึกฝันและความรู้สึกในรูปเสียง เพื่อตัวเองและผู้อื่น ชื่นชมและชื่นใจ

Mendelssohn ดนตรีคืออาณาเขตที่คำพูดไม่สามารถตามถึงได้

Goethe 1749-1832 นักเขียน นักปรัชญา (Natural Philosopher) นักสุนทรียศาสตร์ ดนตรีคือการยกและเพิ่มระดับความสูงส่งในการแสดงออก

Tchaikovsky ดนตรีคือสิ่งที่ทำให้เราได้รู้ถึงความงาม ซึ่งเราไม่สามารถหาได้ในโลกไหน

อาจารย์ถวัลย์ ดัชนี หากมีฝีมือช่างอย่างเดียว ก็เป็นได้แค่กรรมกรศิลปะหรือมีปัญญาอย่างเดียว ไม่มีฝีมือก็ไม่สามารถเอาฝีมือช่างไปอุ้มความคิดให้ถึงเป้าหมาย เพราะฉะนั้นต้องจัดเจนทั้งฝีมือและความคิด

อาจารย์ศิลป์ พีระศรี ศิลปะอยู่ที่จิตใจของผู้สร้าง ผู้อ่าน ผู้ฟัง ผู้ดู มากกว่าอยู่ที่ถ้อยคำ ตัวหนังสือ เสียง รูป สี ซึ่งรวมเรียกว่ารูปธรรม

ความงามและความดีในบริบทของพระคริสต์ธรรมคัมภีร์

ความงามภายนอก หรือ คาลอส (Καλός) ต้นไม้ดียอมให้แต่ผลดี / เกลือเป็นของดี แต่ถ้าเกลือหมดรสเค็มแล้ว จะทำให้กลับเค็มอีกได้อย่างไร / จงพิสูจน์ทุกสิ่ง สิ่งที่ดีนั้นจงยึดถือไว้ให้มั่น / เอื้อเพื่อเพื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว เป็นการวางรากฐานอันดีไว้สำหรับตนในภายหน้า

ความงามภายใน หรือ อะกาทอส (ἀγαθός) คนดีก็เอาของดีมาจากคลังแห่งความดีในตัวของเขา / ข้าพเจ้าได้ประพาศต่อพระพักตร์พระเจ้าล้วนแต่ตามที่จิตสำนึกเห็นว่าดี / จึงกล่าวคำที่ดีและเป็นประโยชน์ให้เหมาะสมกับความต้องการ

การประเมิน การวิเคราะห์ และการตัดสินความงามในดนตรี โดยใช้วิธี การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง / การเรียนรู้ที่ใช้วิธีสร้างผลงานจากการตกผลึกทางปัญญา (Crystal-based Approach) ตามกระบวนการ ดังนี้

1. การคิดวิจารณ์ญาณ (Criticalization)
2. การสร้างความรู้ (Creation)
3. การประจักษ์ในคุณค่าของความรู้ (Valuation)
4. การบูรณาการเชื่อมโยงความรู้ (Integration)
5. การตกผลึกทางปัญญา (Crystallization)
6. การนำเสนอ (Communication)

ตัวอย่างการประเมินความงามของดนตรี

ยุคคลาสสิก

ยุคคลาสสิกเป็นช่วงเวลาที่ประชาธิปไตยแบ่งบาน ความงามของศิลปะจะอยู่บนฐานความจริง มองข้อเท็จจริงมากกว่าความจริงที่ถูกสร้างขึ้น เหตุผลและตรรกวิทยาคือหนทางสู่ความจริง อารมณ์คือความผิดพลาดและความเข้าใจที่ผิดพลาดและผิดทาง ความจริงของโลกและทุกเวลาคือ ความเป็นสากลและนิรันดร์กาล สติปัญญาจะควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ รวมทั้งศิลปะและดนตรี เป็นความคิดที่เป็น ภาวิสัย หรือ วัตถุวิสัย (Objectivity) ดังนั้นความงามของดนตรีอยู่ที่แบบแผนที่ชัดเจนลงตัว เป็นระบบระเบียบ มีความสมดุล สมบูรณ์และมีเหตุผล ยกตัวอย่าง The Great G Minor ของ Mozart

ยุคโรแมนติก

ศิลปินยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ความจริงอยู่บนเงื่อนไขเฉพาะอย่าง ดังนั้นอารมณ์ จินตนาการ ความรู้สึกอ่อนไหว และเสรีภาพมีอิทธิพลต่องานศิลปะมาก เป็นความคิดที่เป็น อัตวิสัย หรือ จิตวิสัย (Subjectivity) ดนตรีพรรณนา (Program Music) ได้รับความนิยม ยกตัวอย่าง The Pastoral ของ Beethoven

Reformation Music

ความงามของดนตรียุคปฏิรูปศาสนา คือ Simplicity and Modesty ซึ่งกลายเป็นปรัชญาดนตรีคริสตจักรของ Presbyterian Church โดย John Calvin ในขณะเดียวกัน Martin Luther ได้เปรียบความงามของ Vocal Music ว่า ต้องเหมือนเสียงร้องของนกไนติงเกล (Nightingale) นกไนติงเกลเป็นนกประจำถิ่นของเยอรมัน

อาศัยในป่าใหญ่ มีเสียงที่ไพเราะที่สุด จะร้องตอนกลางคืน ผู้คนจะได้ยินเสียงนกไนติงเกลก็ต่อเมื่อ คีนที่มีลมแรงหรือพายุ ลมยิ่งแรง นกไนติงเกลก็ยิ่งร้องเสียงดัง เป็นที่มาของคำว่า Night – in – gale

ความงามของ Triad

ความงามของ Triad สะท้อนให้เห็นถึง ความจริง ความงาม และความดี ซึ่งทั้ง 3 สิ่งนี้ คืออุดมคติของชีวิต มนุษย์ Triad ประกอบด้วยโน้ต 3 ตัว คือ Root, คู่ consonance (คู่ 3) และ คู่ perfect (คู่ 5)

ความงามของดนตรีล้านนา “เต็งพันมา”

เต็งพันมา คือคำที่อธิบายความงามของเสียงเป็ยะได้อย่างลึกซึ้ง โดยเปรียบเสียงเป็ยะกับเสียงกระดิ่งที่ผูกคอวัว โดยเฉพาะฝูงวัวที่ปล่อยให้กินหญ้ากลางทุ่งนา กระดิ่งแต่ละตัวมีระดับเสียงที่ต่างกันตามขนาดและชนิดขอไม้ที่ใช้ทำ ประกอบกับจังหวะการเคลื่อนไหวของวัวแต่ละตัวที่ไม่เท่ากัน ทำให้เกิดดนตรีธรรมชาติที่ไพเราะเกินบรรยาย เป็นที่มาของ เต็งพันมา คำว่า “พัน” ต้องอ่านออกเสียงว่า “ป็น” ตามสำเนียงคนล้านนา มีความหมายว่า “ยิ่งๆขึ้น” ส่วนคำว่า “มา” หมายถึง ความหลงไหล ลุ่มหลง ดังนั้น สุนทริยะของเป็ยะ คือ เต็งป็นมา หรือ เต็งพันมา

คุณค่าของความงามของดนตรีต่อชีวิตมนุษย์

คุณค่าของดนตรียุคคลาสสิก และยุคโรแมนติก กลายเป็นส่วนสำคัญของชีวิตมนุษย์ นั่นคือสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาที่ทำงานประสานกันอย่างกลมกลืน ทำให้มนุษย์มีความเป็นคนที่สมบูรณ์

คุณค่าของ Reformation Music จากความเรียบง่ายและความสงบสำรวม คือหนทางแห่งสันโดษและสันติสุข
คุณค่าของ Triad คือหลักการสำคัญของคุณวิทยา (Axiology)

คุณค่าของเต็งพันมา คือการตระหนักในการดูแลรักษาวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมที่สวยงามของชาวล้านนา

ภาคผนวก

- รูปภาพประกอบ

